

Raport Roczny Stowarzyszenia Koalicja KARAT

2010

1. WSTĘP

Niniejszy dokument opisuje działania i inicjatywy podejmowane przez Koalicję KARAT w 2010 roku. Obejmuje on zarówno działania projektowe, jak i pozaprojektowe (statutowe), umieszczając je w szerszym kontekście strategii, celów i osiągnięć Koalicji.

Koalicja KARAT to regionalna sieć 60 organizacji pozarządowych i 12 osób z 26 krajów Europy Środkowej, Wschodniej i Południowej oraz Azji Centralnej (dalej: „Region”). Pełna lista członków Koalicji KARAT jest dostępna na stronie www.karat.org. Koalicja powstała w 1997 roku w odpowiedzi na potrzebę współpracy między kobietami z Regionu, ukierunkowanej na rozwój ich praw oraz sprawiedliwości społecznej i ekonomicznej. Ciała zarządcze Koalicji Karat to Walne Zebranie, Zarząd Międzynarodowy, Dyrektor Wykonawczy, Ciało Doradcze oraz Zarząd Koalicji KARAT. Zarząd Międzynarodowy KARATu składa się z 7 reprezentantek wybranych przez Członków Koalicji. Sekretariat Koalicji znajduje się w Warszawie. Działania ciał zarządczych KARATu w 2010 roku zostały opisane w dalszej części niniejszego dokumentu. Szczegółowe informacje o strukturze zarządczej KARATu dostępne są też w statucie dostępnym na stronie internetowej koalicji: www.karat.org.

W 2010 roku, podobnie jak przez poprzednich 15 lat istnienia, KARAT skupił się na promocji holistycznego podejścia do rozwoju społecznego i ekonomicznego z perspektywy równości płci, a także na zagwarantowaniu, że prawa i osiągnięcia kobiet w Regionie zostaną uznane i nie będą zagrożone przez procesy liberalizacji, transformacji oraz te aspekty integracji europejskiej, które podważają solidarność kobiet w Regionie. Mając na celu szybką reakcję na ostatnie zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym, w 2010 roku KARAT koncentrował się też na wpływie bieżących kryzysów ekonomicznych na społeczno-gospodarczą pozycję kobiet. KARAT pracował nad powyższymi zagadnieniami wdrażając działania projektowe i pozaprojektowe (statutowe) w ramach trzech programów: Prawa Kobiet, Sprawiedliwość Ekonomiczna oraz Kobiety i Rozwój. W 2010 roku zrealizowano sześć większych i siedem mniejszych projektów. Wszystkie projekty wdrożone w 2010 roku posiadały rozwinięty komponent edukacyjny i koncentrowały się na edukacji i podnoszeniu świadomości ogółu społeczeństwa lub na rozwoju wiedzy i kompetencji konkretnych grup docelowych.

Z punktu widzenia rozwoju organizacji, rok 2010 poświęcony był stabilizowaniu Koalicji i jej rozwojowi opartemu o osiągnięcia i lekcje wyniesione z lat poprzednich.

2. DZIAŁANIA W 2010 ROKU

2.1. PRAWA KOBIET

Program Prawa Kobiet koncentruje się na monitoringu wdrażania międzynarodowych zobowiązań rządu (np. Konwencja CEDAW, Pekinśka Platforma Działania, unijne polityki i standardy prawne dot. równości płci). W 2010 roku KARAT kontynuował wzmocnienie wdrażania tych priorytetów programu.

Trwający dwa lata projekt dotyczący Protokołu Dodatkowego do CEDAW, wdrażany przez Koalicję KARAT we współpracy z organizacjami z 9 państw Europy Wschodniej i Azji Centralnej, dobiegł końca w grudniu 2009 roku. Niemniej jednak praca nad CEDAW w regionie była kontynuowana za pośrednictwem nowych inicjatyw.

2.1.1. KARAT NA RZECZ CEDAW NA KAUKAZIE I W AZJI CENTRALNEJ

Z początkiem 2010 roku KARAT rozpoczął trzyletni projekt *Koalicja Kobięcych NGOs na rzecz CEDAW i dostępu kobiet do sprawiedliwości*, wspierany przez OXFAM Novib i oparty na doświadczeniach zdobytych przez Karat podczas realizacji projektu wdrażanego w latach 2008-2009. Nowy projekt ma na celu rozwój i wdrażanie strategii na rzecz skutecznego wykorzystywania mechanizmów CEDAW w Azerbejdżanie, Kirgistanie, Tadżykistanie i Uzbekistanie poprzez:

- Rozwój kompetencji kobiecych NGOs w krajach partnerskich w zakresie wykorzystania mechanizmów CEDAW do przeciwstawienia się dyskryminacji kobiet, w tym:
- Proces raportowania i Uwagi Końcowe CEDAW;
- Protokół Dodatkowy (PD) CEDAW i powiązane z nim procedury.
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie znaczenia CEDAW jako narzędzia rozwoju praw kobiet;
- Poprawę dostępu kobiet do sprawiedliwości na poziomie krajowym i międzynarodowym

Projekt obejmuje działania na poziomie regionalnym i krajowym, m.in. rzecznictwo i lobbing na rzecz CEDAW i Uwag Końcowych, działania na rzecz lepszego dostępu do procedur PD CEDAW (kampanie na rzecz ratyfikacji, rozwój kompetencji, wsparcie w przygotowaniu skarg, itd.), uczestnictwo w spotkaniach na poziomie krajowym i międzynarodowym.

Organizacje partnerskie koordynujące projekt na poziomie krajów to: Stowarzyszenie Genderowe „Symetria” (Azerbejdżan), Forum Organizacji Kobięcych Kirgistanu, Fundacja Powszechna „Panorama” (Tadżykistan), „Pokolenie Przyszłości” (Uzbekistan).

W 2010 roku wdrożone pierwsze działania projektowe:

Powołanie partnerstwa. Ustanowiono współpracę z partnerami oraz ustalono zasady współpracy, podział zadań oraz plan wdrażania projektu w zakresie działań i budżetu podczas dwóch spotkań strategicznych, które odbyły się w Warszawie 29-30 kwietnia i 24 listopada.

Doroczna Konferencja CEDAW w WIDE. 4-5 czerwca KARAT i partnerzy projektu z Kirgistanu, Azerbejdżanu i Uzbekistanu wzięły udział w dorocznej konferencji WIDE 2010: *„Migracja w kontekście globalizacji: Prawa kobiet zagrożone”* oraz zorganizowali warsztat *Jak korzystać z CEDAW w celu obrony praw kobiet (migrantów)*.

Konsultacje regionalne na temat Uwag Końcowych Komitetu CEDAW. 1-3 lipca Karat był gospodarzem Europejskich Konsultacji nt. Uwag Końcowych Komitetu CEDAW, zorganizowanych przez IRAW Asia Pacific, we współpracy z KARATem i WIDE. Podczas trzydniowego spotkania rzeczniczki praw kobiet z państw członkowskich UE, państw Europy Środkowo-Wschodniej i Azji Centralnej przedstawiały swoje strategie korzystania z Uwag Końcowych (przedstawianych przez Komitet CEDAW po sesji przeglądowej dot. danego państwa) w celu domagania się od rządów spełnienia zobowiązań w zakresie pełnego wdrożenia Konwencji CEDAW na poziomie kraju. W spotkaniu uczestniczyły 32 kobiety z 17 krajów, w tym członkinie KARATu. W spotkaniu uczestniczyli też partnerzy w realizowanym obecnie projekcie OXFAM Novib z Azerbejdżanu, Kirgistanu, Uzbekistanu i Tadżykistanu oraz partnerzy z dawnego projektu nt. CEDAW z Armenii, Mołdowy i Ukrainy. W Konsultacjach Regionalnych uczestniczyła też była członkini Komitetu CEDAW Shanti Dairiam z Malezji, która dzieliła się swoją wiedzą i doświadczeniem. Uczestniczki kontynuowały działania na rzecz wdrożenia Uwag Końcowych CEDAW na poziomie krajowym.

Szkolenie Trenerów. 17-23 listopada IRAW AP i KARAT zorganizowały w Warszawie Szkolenie Trenerów w zakresie Konwencji w sprawie Likwidacji Wszystkich Form Dyskryminacji Kobiet. W szkoleniu wzięło udział 16

osób z 4 krajów: Azerbejdżan, Kirgistan, Tadżykistan i Uzbekistan, a także eksperci i trenerzy reprezentujący IWRAW, KARATu i partnerów.

Szkolenie było częścią strategii KARATu, ukierunkowanej na rozwój kompetencji kobiecych NGOs z Europy Środkowej i Wschodniej oraz Azji Centralnej w zakresie stosowania CEDAW w kontekście lokalnym, a także promocji CEDAW jako narzędzia awansu kobiet.

Celem szkolenia było rozszerzenie bazy rosyjskojęzycznych osób wspomagających (*resource persons*) ulokowanych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i WNP, które mogłyby prowadzić treningi w zakresie konwencji CEDAW na poziomie lokalnym, krajowym i regionalnym we współpracy z Koalicją KARAT, jej organizacjami partnerskimi oraz IWRAW Asia Pacific.

Podczas szkolenia uczestniczki nabyły umiejętności w zakresie:

- Podnoszenia świadomości kobiet, NGOs, rządów i innych ciał w zakresie znaczenia konwencji CEDAW i jej zasad, zobowiązań krajów co do wdrażania praw kobiet, oraz potrzeby domagania się przez kobiety realizacji ich praw, realizowania i utrzymywania ich;
- Pomagania innym w koncepcyjnym zrozumieniu przeszkód w ustanowieniu praw kobiet jako praw człowieka;
- Zrozumienia roli prawa w zwiększaniu znaczenia lub ograniczaniu praw kobiet;
- Podnoszenia świadomości znaczenia zaangażowania w międzynarodowe rzecznictwo na rzecz awansu kobiet oraz zrozumienia mechanizmów i procesów ONZ oraz punktów zaczepienia dla działań kobiet;
- Korzystania i szkolenia innych w zakresie korzystania z Konwencji CEDAW do identyfikowania obszarów dyskryminacji, a także używania Konwencji i innych międzynarodowych standardów praw człowieka do zmiany dyskryminacyjnych aspektów prawa, systemów prawnych, polityk i praktyk, w celu kształtowania holistycznego podejścia do rozwoju kobiet opartego na prawach.

2.1.2. KARAT NA RZECZ CEDAW W POLSCE

W 2010 roku KARAT rozszerzył swoje działania w ramach priorytetu programowego Prawa Kobiet. Poza kontynuacją działań związanych z CEDAW na poziomie regionalnym, w 2010 roku KARAT zintensyfikował swoje zaangażowanie w tym temacie także w Polsce. Było to możliwe dzięki wsparciu otrzymanemu z Open Society Institute na nowy projekt „Rzecznictwo w zakresie wdrażania CEDAW w Polsce 2010-2012”. Projekt ten jest związany z procesem raportowania CEDAW – działania polskiego rządu zostaną poddane przeglądowi przez Komitet CEDAW w 2012 roku. Projekt koncentruje się na rzecznictwie w zakresie kluczowych problemów związanych z prawami kobiet w Polsce (np. przyjęcie parytetów i ustawy antydyskryminacyjnej, prawa reprodukcyjne) poprzez monitoring wdrażania Uwag Końcowych (UK) CEDAW i stworzenie alternatywnego raportu (*shadow report*) w koalicji z instytucjami rzecznictwa praw kobiet. Projekt ma też na celu ocenę dostępu kobiet do sprawiedliwości i likwidację istniejących barier, które utrudniają sądowe dochodzenie praw w ramach Protokołu Dodatkowego CEDAW.

Projekt rozpoczął się w 2010 roku działaniami networkingowymi, ukierunkowanymi na budowę koalicji, która podejmie się przygotowania alternatywnego polskiego raportu dla Komitetu CEDAW w 2012 roku. KARAT zaangażował się w działania Koalicji na Rzecz Równych Szans – nieformalnej platformy gromadzącej szereg znanych polskich organizacji pozarządowych promujących prawa człowieka i równość. Platforma ta powstała w odpowiedzi na fakt, że prace polskich władz nad projektem ustawy o równym traktowaniu są prowadzone poniżej standardów, niezadowolające i niedostatecznie przejrzyste. Jako członek Koalicji, KARAT był zaangażowany w monitorowanie przygotowań projektu ustawy o równym traktowaniu i procesu jej uchwalenia, który został zakończony w grudniu.

Poza działaniami networkingowymi, tworzeniem koalicji i uczestnictwem w procesie wzmocnienia praw kobiet w Polsce, KARAT stara się też nawiązać dialog z Pełnomocnikiem Rządu ds. Równego Traktowania na temat uwag końcowych Komitetu CEDAW oraz uczestnictwa KARATu w konsultacjach ze społeczeństwem obywatelskim polskiego raportu na sesję przeglądową Komitetu CEDAW w 2012 roku.

Ponadto opracowano koncepcję badania na temat Dostępu do Sprawiedliwości kobiet w Polsce. Badanie zostanie przeprowadzone w 2011 roku.

2.2. SPRAWIEDLIWOŚĆ EKONOMICZNA I SPOŁECZNA

Pomimo niewystarczającego potencjału i środków do wdrażania priorytetu programowego Sprawiedliwość Ekonomiczna i Społeczna z Perspektywy Równości Płci w 2010 roku, oraz konieczności bardziej spójnego zaplanowania realizacji tego priorytetu z członkami sieci, KARAT zdołał podjąć szereg działań oraz dołączyć do różnych inicjatyw ukierunkowanych na wzmacnianie sprawiedliwości ekonomicznej i społecznej z perspektywy równości płci:

2.2.1. POLSKA KOALICJA SOCIAL WATCH OCENIA ROZWÓJ SPOŁECZNY W POLSCE

W lutym 2010 roku dobiegł końca drugi rok realizacji projektu *Promocja rozwoju społecznego: Rozwój kompetencji koalicji Social Watch*. Jednocześnie koordynacja projektu została przekazana z Koalicji KARAT do Kampanii Przeciw Homofobii. Zmiana ta wynikała z rozwoju koalicji i potrzeby przebudowy jej struktur, a także z wyczerpania potencjału koordynacyjnego KARATu. Nowy koordynator został wybrany przez członków koalicji. KARAT pozostaje aktywnym członkiem koalicji i bierze udział w działaniach projektowych w trzecim (ostatnim) roku trwania projektu.

Ostatnie działania w ramach koordynacji projektu przez KARAT na początku 2010 roku:

Polski raport SW 2009. Proces tworzenia Raportu Polskiej Koalicji Social Watch (PKSW) za rok 2009 zakończył się w lutym 2010 roku. Raport składa się z teoretycznego wstępu na temat rozwoju społecznego oraz 7 studiów przypadku ilustrujących to zagadnienie w Polsce. Studia przypadku dotyczą: kwestii mieszkaniowych (niezależny ekspert), uchodźców (Stowarzyszenie Interwencji Prawnej), dostępu do mieszkań dla młodych ludzi opuszczających ośrodki opieki (SOS Wioski Dziecięce), uczestnictwa osób żyjących w ubóstwie w życiu publicznym i politycznym (ATD Czwarty Świat), praw reprodukcyjnych (Amnesty International), sytuacji gejów i lesbijek na rynku pracy (Kampania Przeciw Homofobii) oraz sytuacji społeczno-ekonomicznej osób starszych.

Deбата promująca Raport. 26 lutego Polska Koalicja Social Watch (PKSW) przedstawiła swój Raport za rok 2009 podczas debaty panelowej, która odbyła się w siedzibie Krytyki Politycznej w Warszawie. Dyskusja koncentrowała się na różnych perspektywach dotyczących celów rozwoju społecznego: nakreślonej i opisanej w raporcie PKSW, a także na wizji opracowanej w rządowym raporcie „Polska 2030”. Wśród uczestników panelu znaleźli się członkowie Koalicji, naukowcy oraz współautor raportu „Polska 2030”.

Publikacja SW nt. kryzysu ekonomicznego. Na początku 2010 roku PKSW przygotowała materiał na temat światowego kryzysu systemowego. Materiał miał na celu promocję perspektywy SW w kontekście tego zagadnienia oraz powiązanie działań Polskiej Koalicji z rzecznictwem globalnej sieci SW. Opublikowana broszura stanowi tłumaczenie części przeglądowej międzynarodowego raportu Social Watch 2009 oraz zawiera pełne teksty wybranych artykułów tematycznych, które pozwalają przybliżyć tematykę raportu polskiemu czytelnikowi.

2.2.2. PRAWA PRACOWNICZE KOBIEC – KARAT I KAMPANIA CLEAN CLOTHES

W 2010 roku KARAT pozostał zaangażowany w Kampanię Clean Clothes (CCC) na poziomie krajowym i międzynarodowym.

Clean Clothes Polska – Fair Play zawsze w modzie. W marcu 2010 roku KARAT zakończył realizację projektu „Fair Play zawsze w modzie”, wspieranego przez Niemiecki Komitet Kobiecego Światowego Dnia Modlitwy (WWDP GC). W ostatniej fazie projektu (styczeń-marzec 2010) działania projektowe koncentrowały się na sformalizowaniu koalicji Clean Clothes Polska, która została założona w grudniu 2009 roku przez kilka polskich NGOs: Polską Akcją Humanitarną, Polską Zieloną Sieć, Grupę eFTe i KARAT, który jest koordynatorem Clean Clothes Polska (CCP).

Proces ten wymagał opracowania dokumentów założycielskich koalicji, jej struktury, metod komunikacji oraz strategii. W wyniku spotkań strategicznych, uczestnictwa w warsztatach rozwoju kompetencji oraz stworzenia skutecznych kanałów komunikacji, koalicja zbudowała solidne podstawy swojego funkcjonowania.

Pomimo stałych wysiłków, nie udało się zapewnić stabilności finansowej CCP na resztę 2010 roku. Niemniej jednak, dzięki aktywnemu zaangażowaniu członków, CCP prowadziła działania w zakresie podnoszenia świadomości, edukacji i kampanii internetowych na rzecz poprawy warunków pracy pracowników przemysłu odzieżowego. Oto kilka przykładów:

- **Pilne Apele.** CCP promuje pilne apele i buduje sieć pilnych apeli w Polsce. Pilne apele to listy przygotowywane przez Koalicję Clean Clothes (CCC) na prośbę pracowników, których prawa SA naruszane, w przypadkach kiedy jedyną drogą do wyjścia z trudnej sytuacji jest nacisk konsumentów na aktorów (firmy, rządy, instytucje) odpowiedzialnych za pogwałcenie praw pracowniczych w danym przypadku. CCP tłumaczy Pilne Apele publikowane przez CCC i rozprzestrzenia je w Polsce wśród osób wspierających kampanię.
- **Ona zasługuje na płacę wystarczającą na życie (*living wage*).** Internetowa akcja na temat praw pracowniczych kobiet została zorganizowana 8 marca, w Międzynarodowy Dzień Kobiet. Obejmowała ona tłumaczenie filmu przygotowanego przez CCC nt. problemów kobiet w przemyśle odzieżowym oraz ich płac (*living wage*). Osoby wspierające CCP miały wkład w ten film w postaci zdjęć. Film i apel opublikowane na stronie CCP i profilu koalicji na Facebook zostały pozytywnie przyjęte przez szerokie grono konsumentów.
- **Art & Fashion Festival.** KARAT jako członek Clean Clothes Polska (CCP) wziął udział w Art & Fashion Festival (AFF), dorocznej imprezie gromadzącej setki uczestników związanych z przemysłem modowym. Przeprowadziliśmy warsztat: „Moda etyczna, zrównoważona czy odpowiedzialna?” Uczestnicy zyskali możliwość poznania drugiej strony przemysłu modowego: warunków pracy w przemyśle odzieżowym, zatrudniającym głównie kobiety, społecznej odpowiedzialności firm i konsumentów. CCP przedstawiło też młodym projektantom przykłady dobrych praktyk w zakresie odpowiedzialnego projektowania mody i produkcji ubrań.

Clean Clothes International – zaangażowanie KARATu. Jako koordynator polskiej platformy Clean Clothes, KARAT reprezentuje CCP i promuje polską (wschodnioeuropejską) perspektywę podczas Eurospotkań CCC, na których podejmowane są decyzje co do strategii i działań CCC w Europie. Ponadto w 2010 roku KARAT był aktywnie zaangażowany w **Grupę Roboczą CCC Gender**, wziął udział w **Forum Kampanii Międzynarodowej CCC** i innych inicjatywach CCC na poziomie międzynarodowym.

2.2.3. KARAT DOŁĄCZA DO INICJATYW SWOICH CZŁONKÓW

W 2010 roku KARAT zaangażował się w dwa projekty prowadzone przez członków Koalicji:

- **Gender Studies**, Czechy: *Pogodzenie życia prywatnego i rodzinnego w kontekście międzynarodowym: Transfer know-how i sieć tematyczna.*
- **Org AUR**, Rumunia: *Stworzenie i promocja narzędzi ekonomii społecznej w celu włączenia grup marginalizowanych w rynek pracy.*

Choć oba projekty rozpoczęły się w bieżącym roku, działania, w których KARAT zamierza uczestniczyć, są zaplanowane na przyszłe lata. Rolą KARATu w tych projektach jest dzielenie się doświadczeniem, wkład w badania i warsztaty oraz promocja inicjatyw za pośrednictwem sieci.

2.3. KOBIECY I ROZWÓJ

Rok 2010 był przełomowy dla priorytetu programowego Kobiety i Rozwój. KARAT w znaczący sposób wzmocnił i rozwinął strategię, działania i plany w tej dziedzinie. KARAT kontynuował swoje działania związane z podnoszeniem świadomości i edukacją rozwojową, a także intensywnie rozwijał swoje zaangażowanie w rzecznictwo w zakresie kwestii związanych z równością płci i rozwojowych na poziomie krajowym oraz

międzynarodowym. Ponadto zainteresowanie i zaangażowanie członków KARATu we wdrażanie tego priorytetu programowego wzrasta, a Sekretariat zdołał zrealizować wstępną ocenę potrzeb kobiet w krajach rozwijających się w Regionie KARATu. Możliwe wspólne działania członków Koalicji w ramach niniejszego priorytetu programowego zostały omówione podczas kilku spotkań w 2010 roku. W swoich działaniach w obszarze kobiet i rozwoju, KARAT pragnie ułatwiać kontakty między kobietami z Południa, Zachodu i Wschodu, pomagając im w dzieleniu się swoim doświadczeniem, wypracowaniu wspólnych strategii i podejmowaniu działań na rzecz kobiet w krajach rozwijających się. Poprzez działania rzecznicze w nowych państwach członkowskich UE, KARAT stara się przyczynić do wypracowania w nich polityk, strategii i programów rozwojowych, które będą uwzględniać czynnik płci i w skuteczny sposób odpowiadać na rzeczywiste problemy kobiet w krajach rozwijających się. Jednocześnie, poprzez działania ukierunkowane na podnoszenie świadomości i edukacyjne, KARAT buduje zrozumienie dla problemów rozwojowych odnoszących się do kwestii równości płci oraz poparcie dla odpowiadających na te problemy działań wśród krajowych i międzynarodowych Organizacji Społeczeństwa Obywatelskiego (OSO), władz, instytucji i ogółu społeczeństwa. Jako sieć skupiająca organizacje koncentrujące się na kwestiach równości płci zarówno z krajów-dawców i krajów rozwijających się, KARAT pragnie skorzystać z tej możliwości, by ułatwić bezpośrednią współpracę między swoimi członkami w zakresie zagadnień związanych z kobietami i rozwojem.

Najważniejszymi elementami pracy KARATu w zakresie Kobiet i Rozwoju w 2010 roku były:

2.3.1. „RÓŻNE SPOJRZENIA, WSPÓLNA WIZJA” – EDUKACJA I PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI.

Od 2007 roku KARAT realizował dużą liczbę projektów w zakresie edukacji rozwojowej i podnoszenia świadomości, koncentrujących się na różnych problemach rozwojowych dotyczących kobiet, a w szczególności ich sytuacji społeczno-ekonomicznej. Najważniejszą inicjatywą KARATu w tym obszarze był trzyletni projekt „Różne spojrzenia, wspólna wizja. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problemów kobiet z krajów rozwijających się na terenie Wschodniego Sąsiedztwa UE, Bałkanów i Azji Centralnej”. Był to pierwszy projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej, w którym KARAT występował w roli lidera. Partnerami projektu były: WIDE (Belgia), Gender Media Caucasus Association (Gruzja), WOMNET (Niemcy), oraz dwie organizacje członkowskie KARATu: Permaculture and Peacebuilding Centre PPC Shtip (Macedonia) oraz Slovak Center for Communication and Development. Celem projektu było podnoszenie świadomości społecznej w UE, zwłaszcza w nowych państwach członkowskich na temat problemów rozwojowych dotyczących kobiet w rozwijających się krajach położonych w sąsiedztwie UE we Wschodniej Europie, w Azji Centralnej i na Bałkanach. W 2010 roku zrealizowano ostatnie działania projektowe i dodatkowe działania okołoprojektowe. Znaczącymi rezultatami projektu były rozmaite materiały edukacyjne i audiowizualne, przedstawiające sytuację społeczną i gospodarczą kobiet w krajach rozwijających się Europy Wschodniej i Azji Centralnej, a także ogólne aspekty współpracy rozwojowej dotyczące równości płci. W ramach projektu powstały: wystawa fotograficzna, filmy, pocztówki oraz publikacje edukacyjne i informacyjne, które zostały szeroko rozprzestrzenione i są używane. Produkty projektu będą też przydatne w przyszłej pracy KARATu w obszarze kobiet i rozwoju. W 2010 roku ostatnie działania projektowe zostały wsparte przez Komisję Europejską, Fundację OAK oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. Do głównych działań projektowych w roku 2010 należały:

Wizyty studyjne – gromadzenie danych

Między styczniem i kwietniem 2010 roku sześć młodych kobiet z nowych państw członkowskich (Bułgaria, Czechy, Łotwa, Polska, Słowacja i Słowenia) odwiedziło Gruzję, Macedonię i Serbię w celu zgromadzenia danych do materiałów służących podnoszeniu świadomości, które mogłyby posłużyć jako narzędzia edukacyjne odnoszące się do problemów rozwojowych dotyczących kobiet w Europie Wschodniej i na Kaukazie Południowym, w przystępny, przekonujący i kompleksowy sposób, przy jednoczesnym unikaniu budzenia sensacji. W rezultacie wizyt studyjnych powstały następujące materiały służące podnoszeniu świadomości: filmy, blogi, zestawy materiałów kierowane do różnych grup docelowych. Materiały powstały w językach ich autorek, a film „Her Story (*Jej opowieść*)” i zestaw materiałów „Gender mainstreaming we współpracy rozwojowej” zostały przetłumaczone na angielski i dołączone do dostępnego dla wszystkich zainteresowanych zestawu edukacyjnego. Podczas wizyt studyjnych uczestniczki uzyskały wsparcie od lokalnych partnerów projektu: Gender Media Caucasus Association z Gruzji oraz Permaculture&Peacebuilding Center Shtip z Macedonii.

Publikacja edukacyjna Opracowany w ramach projektu zestaw edukacyjny *Her Story – Women in Development* (*Jej opowieść – kobiety i rozwój*), zawierający materiały edukacyjne i ukierunkowane na podnoszenie

świadomości, został opublikowany w 2010 roku. Zestaw zawiera scenariusz warsztatu nt. *Kobiety i rozwój*, który może być używany przez trenerów i nauczycieli w czasie zajęć na temat edukacji rozwojowej. Scenariusz jest oparty na filmie *Her Story*, przygotowanym przez uczestniczki wizyt studyjnych. Zestaw zawiera też komplet materiałów *Gender mainstreaming we współpracy rozwojowej*, zdjęcia z wystawy na CD oraz wydrukowane fotografie. Zestaw został szeroko rozprzestrzeniony wśród organizacji pozarządowych, szkół i instytucji zaangażowanych w edukację rozwojową w Polsce, Belgii i na Słowacji.

Wystawy i pokazy filmów. W 2010 roku KARAT zorganizował szereg pokazów wystawy *Through their eyes*. Wystawa została zaprezentowana podczas różnych imprez krajowych i międzynarodowych, m.in. na festiwalu Mandragon i Polskim Forum Społecznym w Warszawie, dorocznej konferencji WIDE w Bukareszcie, w szkołach i podczas kilku pomniejszych imprez. Premiera filmu *Her Story* odbyła się 15 listopada w Kępa Cafe, w Warszawie. Film został też pokazany na Open Gender University w Łodzi, Studiach Gender Mainstreaming w Polskiej Akademii Nauk, podczas seminariów i warsztatów dla dziennikarzy oraz NGOs w Gruzji i Kazachstanie, a także przy rozmaitych innych okazjach.

Bank fotografii. Koalicja KARAT pragnie poinformować, że bank fotografii, który powstał w ramach projektu „Różne spojrzenia, wspólna wizja” jest obecnie dostępny. Bank zawiera zdjęcia kobiet z krajów rozwijających się Azji Centralnej i Europy Wschodniej. Idea stworzenia banku wynika z faktu, że dostęp do zdjęć przedstawiających kobiety z tego regionu w sposób odmienny od stereotypowego jest bardzo ograniczony. Istnieje potrzeba stworzenia banku fotografii, które mogłyby być użyte przez organizacje pozarządowe i inne instytucje w publikacjach, prezentacjach, na stronach internetowych i w innych materiałach, w celu podnoszenia świadomości, dzielenia się wiedzą, promocji praw człowieka i kwestii rozwojowych.

Impreza kończąca projekt w Brukseli. Impreza kończąca projekt odbyła się 17 listopada w Brukseli, a jej gospodarzem była organizacja partnerska projektu – WIDE. W ramach imprezy odbył się pokaz wystawy *Through their eyes* dla publiczności belgijskiej i międzynarodowej. Przy okazji imprezy swoje prace przedstawiły też uczestniczki wizyt studyjnych.

2.3.2. RAZEM!: ROZWÓJ KOMPETENCJI I RZECZNICTWO W ZAKRESIE ROZWOJU WRAŻLIWEGO NA KWESTIE RÓWNOŚCI PŁCI

Jedną z głównych inicjatyw KARATu w ramach priorytetu programowego Kobiety i Rozwój stanowi projekt *Razem! Wschód/Południe/Zachód – Kobiety na rzecz współpracy rozwojowej. Tworzenie poparcia w nowych państwach członkowskich dla europejskiej współpracy rozwojowej wrażliwej na kwestie równości płci*. Ta pionierska w skali Regionu inicjatywa ma na celu włączenie głosu kobiet z nowych państw członkowskich do debaty o współpracy rozwojowej. Podstawowe cele projektu to rozwój kompetencji NGOs zajmujących się prawami kobiet w zakresie rzecznictwa w obszarze pełnego wdrożenia europejskiej polityki równości płci do rządowej pomocy rozwojowej, a także zawiązanie współpracy Południa, Wschodu i Zachodu w obszarze praw kobiet w rozwoju. Liderem projektu jest One World Action z Wielkiej Brytanii. Działania są wdrażane w partnerstwie z KARATem i przy współpracy czterech organizacji członkowskich Koalicji: Gender Studies, O.P.S., Information and Advocacy Center for Women's Rights z Czech, Gender Education Research and Technologies z Bułgarii, ORG. 'AUR' - National Organization of Human Resources Specialists z Rumunii oraz Slovak Center for Communication and Development (SCCD). Razem! to trzyletni projekt współfinansowany przez Komisję Europejską, który rozpoczął się w 2008 roku. W 2010 roku niektóre działania projektowe zostały wsparte przez Filia oraz Fundację Batorego. Działania projektowe w 2010 roku były bardzo skuteczne i w wielu dziedzinach przyniosły rezultaty lepsze od zakładanych. Oto kilka przykładów:

- Dialog regionalny nt. współpracy rozwojowej UE wrażliwej na kwestie równości płci

Najważniejszym wydarzeniem projektowym w 2010 roku był Dialog Regionalny nt. współpracy rozwojowej UE w nowych państwach członkowskich wrażliwej na kwestie równości płci. Wydarzenie zostało zorganizowane przez KARAT we współpracy z OWA 12-13 maja 2010 r. w Warszawie. Celem Dialogu był rozwój kompetencji organizacji kobiecych w nowych państwach członkowskich w zakresie skutecznego poruszania kwestii równości płci we współpracy rozwojowej, a także wzmocnienie współpracy między kobietami ze Wschodu, Południa i Zachodu w zakresie równości płci w polityce i współpracy rozwojowej. 35 uczestniczek pochodzących głównie z nowych państw członkowskich (Bułgaria, Czechy, Polska, Rumunia i Słowacja) oraz z Wielkiej Brytanii omawiało

wyzwania stojące przed współpracą rozwojową nowych państw członkowskich z perspektywy równości płci. W spotkaniu uczestniczyli też przedstawiciele polskiego i brytyjskiego MSZ. Istotny wkład w spotkanie wniosły kobiety z Zambii, Gruzji i Ukrainy, które jasno ukazały podobieństwo problemów, z którymi borykają się kobiety Globalnego Południa i Europy Wschodniej i podkreśliły potrzebę budowy współpracy Południe-Wschód.

- Impreza otwarta nt. kobiet z Południa i Wschodu

Uzupełnieniem Dialogu Regionalnego była otwarta impreza "Wschód i Południe: Różne spojrzenia, wspólna wizja", która odbyła się w znanym warszawskim awangardowym miejscu spotkań (Nowy Wspaniały Świat) 13 maja 2010 r. Nasi goście: Lumba Siyanga z Women for Change (Zambia), Jilda Ebanoidze z Caucasus Development Group (Gruzja), Carolina Gottardo z One World Action (Wielka Brytania/Kolumbia) oraz Beata Bublewicz (polska parlamentarzystka), uczestniczyły w debacie nt. kobiet i rozwoju.

Celem debaty było podniesienie świadomości społecznej w zakresie wyzwań, z którymi borykają się kobiety z Południa i Wschodu oraz możliwości sprostania tym wyzwaniom, które daje współpraca rozwojowa. Jednym z głównych omawianych tematów były reakcje kobiet na przesiedlenia będące rezultatem wojen i konfliktów. Temat ten obficie ilustrowały obrazowe przykłady z Tanzanii, Zambii i Gruzji. Impreza była dobrą okazją, by zadać polskiej parlamentarzystce pytania o perspektywę równości płci w polskiej współpracy rozwojowej. Imprezie towarzyszyła wystawa zdjęć przedstawiających sytuację przesiedlonych kobiet w Tanzanii i Gruzji, a także sytuację ekonomiczną kobiet z krajów Europy Wschodniej.

- Spotkanie KARATu i OWA z departamentami MSZ zajmującymi się polską współpracą rozwojową

Po zakończeniu Dialogu Regionalnego, 14 maja 2010 r. KARAT i One World Action odbyły spotkanie z urzędnikami z dwóch departamentów Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP (MSZ): Departamentu Wdrażania Programów Rozwojowych i Departamentu Współpracy Rozwojowej. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele KARATu, OWA i ich partnerzy: Lumba Siyanga z Women for Change (Zambia) i Simon Williams, Doradca ds. politycznych z Department for International Development (Wielka Brytania). W czasie spotkania omawiano kwestie równości płci we współpracy rozwojowej. W wyniku rozmowy pojawiła się możliwość wdrożenia strategii na rzecz równości płci w polskiej współpracy rozwojowej, dzięki rosnącemu zainteresowaniu Ministerstwa tą tematyką. Jednym z wyników spotkania było zobowiązanie przedstawicieli polskiej administracji co do włączenia kwestii związanych z równością płci w działania MSZ, począwszy od wykonania mapowania ekspertów ds. równości płci w Polsce i nawiązania z nimi współpracy w obszarze współpracy rozwojowej, a także co do rozwoju kompetencji pracowników departamentów zajmujących się współpracą rozwojową w dziedzinie równości płci.

- Dzielenie się wiedzą nt. kobiet i rozwoju: briefing i ulotka

Kolejnym rezultatem projektu Razem! w 2010 r. są nowo powstałe materiały nt. kobiet i rozwoju w nowych państwach członkowskich UE – wydano ulotkę projektu oraz briefing. Ulotka przedstawia cele projektu i jego kontekst oraz wprowadza czytelnika w zakres podstawowych działań podjętych w celu promocji polityki i współpracy rozwojowej wrażliwych na kwestie równości płci w nowych państwach członkowskich. Druga publikacja, briefing nt. *Współpraca rozwojowa i równość płci w nowych państwach członkowskich UE*, w bardziej szczegółowy sposób analizuje bieżącą sytuację w nowych państwach członkowskich UE w zakresie równości płci we współpracy i polityce rozwojowej. Autorzy briefingu podkreślają, że przed nowymi państwami członkowskimi UE, takimi jak Bułgaria, Czechy, Polska, Rumunia i Słowacja, stoi szereg wyzwań w obszarze współpracy rozwojowej, ale kluczowym problemem jest to, że polityki rozwojowe nowych państw członkowskich są całkowicie niewrażliwe na kwestie równości płci. Analiza sytuacji i rekomendacje przedstawione w briefingu mogą być użyteczne nie tylko dla donorów z nowych państw członkowskich, ale też dla odbiorców Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ODA) z krajów rozwijających się Europy Wschodniej. Materiały zostały przygotowane w sześciu wersjach językowych we współpracy z partnerami projektu (członkowie KARATu) z Bułgarii, Czech, Rumunii i Słowacji oraz zostały szeroko rozprzestrzenione w tych i innych krajach.

2.3.3. KARAT NA EUROPEJSKICH DNIACH ROZWOJU

Piąta edycja Europejskich Dni Rozwoju (EDD) odbyła się w Brukseli 6 i 7 grudnia. EDD, organizowane przez Komisję Europejską i Belgijską Prezydencję w Radzie UE to wiodące europejskie forum debaty i networkingu w obszarze międzynarodowej współpracy rozwojowej. Koalicja KARAT, we współpracy z One World Action, Arci, UN CDF, Solidar i UN Women, wniosła wkład w blok paneli poświęconych równości płci we współpracy rozwojowej. Przedstawicielki KARATu były panelistkami w dwóch debatach: *Godna praca i prawa kobiet* oraz

Współpraca rozwojowa w nowych państwach członkowskich UE. Jako wyróżniający się uczestnik tej dużej imprezy KARAT skorzystał z okazji, by podkreślić znaczenie kwestii regionalnych oraz dotyczących równości płci we współpracy rozwojowej wobec różnych aktorów, takich jak przedstawiciele rządów, OSO, partnerzy z Globalnego Południa, urzędnicy europejscy i międzynarodowi. Podczas EDD Koalicja KARAT była reprezentowana przez pracownice Sekretariatu oraz członków z nowych państw członkowskich UE. Kolejna edycja EDD odbędzie się w Polsce 14-18 grudnia 2011 r. KARAT jest zaangażowany w proces przygotowawczy do tego wydarzenia.

2.3.4. KARAT DOŁĄCZA DO GRUPY ZAGRANICA, POLSKIEJ PLATFORMY ORGANIZACJI ROZWOJOWYCH
Członkowie KARATu zajmujący się współpracą rozwojową w różnych nowych państwach członkowskich są zaangażowani w krajowe platformy organizacji rozwojowych. Biorąc pod uwagę, że działania Sekretariatu KARATu w dziedzinie gender i rozwoju są rozwijane także w Polsce, dzięki szeregowi projektów realizowanych w tym obszarze, Zarząd KARATu zdecydował o dołączeniu do polskiej platformy – Grupy Zagranica. KARAT został członkiem platformy w listopadzie 2010 roku i aktywnie angażuje się w działania jej dwóch grup roboczych: *Edukacja globalna* oraz *Monitoring polskiej pomocy rozwojowej (AidWatch)*.

2.3.5. KOBIETY I ROZWÓJ W REGIONIE KARATU: OCENA POTRZEB I PLANOWANIE STRATEGICZNE

Z uwagi na to, że KARAT rozwija swoje działania w ramach priorytetu programowego *Kobiety i Rozwój*, a coraz więcej członków KARATu działa lub jest zainteresowanych kwestiami dotyczącymi rozwoju, istnieje potrzeba stworzenia spójnej strategii organizacji w tej dziedzinie – strategii, która odpowiadałaby na potrzeby kobiet z krajów rozwijających się w Regionie KARATu, która wspierałaby w nowych państwach członkowskich UE tworzenie polityk i programów rozwojowych bardziej wrażliwych na zagadnienia równości płci, i która wyrastałaby z doświadczeń, zasobów i zalet sieci KARAT. Wstępna dyskusja na ten temat została podjęta podczas Walnego Zgromadzenia KARATu przez członków Koalicji, którzy dołączyli do grupy roboczej *Kobiety i Rozwój*. Zgodzono się, że Karat powinien kontynuować działania edukacyjne i podnoszące świadomość w różnych krajach, a także wpływać na zagadnienia dotyczące równości płci we współpracy rozwojowej. KARAT powinien też skorzystać z tego, że członkami sieci są organizacje z krajów rozwijających się w Europie Wschodniej, na Bałkanach i w Azji Centralnej, a także z państw UE, w celu wdrażania wspólnych projektów w obszarze pomocy rozwojowej. Realizowane projekty powinny być oparte na szczegółowym badaniu i ocenie potrzeb dokonanej wśród członków sieci z krajów rozwijających się.

W odpowiedzi na rekomendacje powyższej grupy roboczej, Sekretariat KARATu zorganizował spotkanie na temat oceny potrzeb, które odbyło się 13-14 października 2010 roku w Warszawie. Pięć reprezentantek krajów rozwijających się z Europy Wschodniej, Azji Centralnej, Bałkanów i Kaukazu Południowego omówiło swoje rozumienie kwestii dotyczących rozwoju, określiło potrzeby kobiet z krajów rozwijających się z Regionu KARATu oraz wypracowało szereg pomysłów na wspólne działania członków KARATu w obszarze rozwoju i równości płci. Podczas spotkania rozmawiano też o przyszłej współpracy w ramach Programu *Kobiety i Rozwój*. W rezultacie spotkania jego uczestniczki zyskały lepsze zrozumienie procesów rozwojowych i powiązanych z nimi pojęć oraz otrzymały informacje na temat międzynarodowej debaty o kwestiach związanych z rozwojem. Uczestniczki zgodzili się też, że członkowie z krajów rozwijających się w Regionie KARATu muszą wzmacniać swoje kompetencje w celu włączania równości płci w programy współpracy rozwojowej, a także rozmawiać o swoich pomysłach i problemach na poziomie międzynarodowym.

Uwaga: Należy pamiętać, że szereg działań KARATu skoncentrowanych na równości płci oraz sprawiedliwości ekonomicznej i społecznej, opisanych w poprzedniej części niniejszego raportu (w szczególności te dotyczące warunków pracy w przemyśle odzieżowym) stanowi w dużej mierze część działań dotyczących edukacji rozwojowej i uzupełnia wdrażanie priorytetu programowego *Kobiety i Rozwój* Koalicji KARAT.

2.4. ROZWÓJ ORGANIZACYJNY I STRATEGICZNY

2.4.1. WALNE ZGROMADZENIE KARATU I SPOTKANIE ZARZĄDU

Pierwsze Walne Zgromadzenie KARATu od 2003 roku i trzecie w historii koalicji odbyło się 6 czerwca 2010 roku w Bukareszcie, w Rumunii. Wybrano troje nowych członków Zarządu oraz wprowadzono poprawki i zmiany do statutu międzynarodowego KARATu (przede wszystkim dotyczące misji i celów Koalicji). Członkowie zgromadzeni w Bukareszcie omówili też dotychczasowe działania KARATu i plany na przyszłość, koncentrując się na wspólnym wdrażaniu programu Koalicji. Dla tych członków KARATu, którzy nie byli przedtem

zaangażowani we wspólne projekty, Walne Zgromadzenie było znakomitą okazją, by w końcu poznać się twarzą w twarz. Członkowie KARATu aktywnie uczestniczyli w dyskusjach, w widoczny sposób identyfikowali się z Koalicją i byli gotowi wnieść swój wkład pracy oraz realizować wspólne projekty mające na celu poprawę sytuacji kobiet. W Walnym Zgromadzeniu uczestniczyły 32 przedstawicielki organizacji członkowskich, Sekretariat KARATu oraz dwoje badaczy zainteresowanych funkcjonowaniem Koalicji. Co niezwykle istotne, reprezentowana była większość państw w których działają członkowie KARATu (15 z 24): kraje WNP (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Kazachstan, Kirgistan, Mołdowa, Uzbekistan), kraje bałkańskie (Albania, Macedonia, Serbia) oraz nowe państwa członkowskie UE (Bułgaria, Czechy, Polska, Rumunia, Słowacja).

Ewaluacja przeprowadzona podczas Walnego Zgromadzenia wykazała, że członkowie docenili możliwość nawiązania nowych kontaktów, a także pozytywną i energetyzującą atmosferę oraz partycypacyjny charakter imprezy. Wielu członków wyraziło żal, że Walne Zgromadzenie trwało tylko jeden dzień – w ich opinii powinniśmy mieć więcej czasu by poruszyć bardziej różnorodne tematy i lepiej poznać się wzajemnie. Dzień przez Walnym Zgromadzeniem odbyło się spotkanie Zarządu KARATu.

Najważniejsze rezultaty Walnego Zgromadzenia i spotkania Zarządu:

- Przyjęcie nowej misji i celów

Kiedy Koalicja KARAT powstawała 13 lat temu, jej misja i cele zostały sformułowane w kontekście Konferencji Pekinńskiej (1995) oraz wyzwań stawianych przez lata 90te. Od tamtej pory region EŚW/WNP uległ znaczącym zmianom, włączając w to przystąpienie części krajów do UE, co w pewnej mierze doprowadziło do powstania podziałów w regionie. KARAT rozszerzył też członkostwo na kraje Azji Centralnej. Zmieniała się też sama Koalicja – KARAT rozwijał się i rósł w siłę. Niezbędnym stały się refleksja i dyskusja nad naszą misją i celami, które musiały zostać przejrane i skorygowane, by w bardziej precyzyjny sposób odzwierciedlać to, nad czym KARAT wraz z członkami pracują w 2010 roku. Zgodnie z poprawionym statutem, misja Koalicji KARAT brzmi następująco:

KARAT jest regionalną koalicją organizacji i osób prywatnych koncentrującą swoje działania na przestrzeganiu praw kobiet i dbałości o sprawiedliwość ekonomiczną i społeczną z uwzględnieniem perspektywy równości płci w Regionie.

Wydłużeniu uległa lista naszych celów. Od tej pory Koalicja KARAT posiada następujące cele:

1. Rzecznictwo w zakresie polityki i decyzji uwzględniających zasadę równości płci oraz dostosowania krajowej polityki i legislacji we wszystkich krajach Regionu do międzynarodowych standardów i porozumień.
2. Lobbying na rzecz potrzeb i problemów kobiet w Regionie na wszystkich poziomach forów decyzyjnych.
3. Wkład w poprawę pozycji społeczno-ekonomicznej kobiet w Regionie.
4. Wkład w działania odnoszące się do aspektów rozwoju związanych z równością płci.
5. Reagowanie na zagrożenia związane z siłami fundamentalistycznymi, konserwatywnymi i antydemokratycznymi oraz niebezpieczeństwo konfliktów zbrojnych.
6. Wzmacnianie potencjału KARATu w celu realizacji misji Koalicji.

- Nowi członkowie Zarządu

Po Walnym Zgromadzeniu witamy wśród nas dwie nowe Członkinie Zarządu, którymi zostały Mirela Arqimandriti z Centrum Gender Alliance for Development (Albania) oraz Olga Sirbu z Kobiecego Klubu Politycznego 50/50 (Mołdowa). Trzecia wybrana osoba, Raluca Manaila z „AUR” – Narodowe Stowarzyszenie Specjalistów ds. Zasobów Ludzkich (Rumunia) kontynuuje pracę w Zarządzie KARATu w drugiej kadencji. Kolejna istotna poprawka statutowa odnosi się do okresu sprawowania funkcji członka Zarządu. Od tej pory Zarząd jest wybierany na trzyletnią kadencję ze częściową wymianą co półtora roku.

- Nowi członkowie KARATu

Dwie aplikacje rekomendowane przez Członków KARATu zostały pozytywnie rozpatrzone przez Zarząd 20 listopada 2009 roku. Dzięki temu Prawne Centrum Inicjatyw Kobięcych „Sana Zezim” (Kazachstan) oraz Centrum „Kobiety i Współczesny Świat” (Azerbejdżan) zostały przyjęte jako nowi członkowie organizacyjni KARATu.

2.4.2. KARAT uczy w Szkole Gender Mainstreaming

Pracownice Sekretariatu KARATu prowadzą obecnie kurs „Od teorii do praktyki”, który stanowi część Szkoły Gender Mainstreaming, prowadzonej przez Polską Akademię Nauk. Kurs obejmuje historię, działania i projekty KARATu, Konwencję CEDAW, zagadnienia dotyczące kobiet i rozwoju, prawa kobiet i ekonomię z perspektywy

równości płci. Pokazuje on, jak perspektywa feministyczna może być stosowana w praktyce podczas pracy w organizacji pozarządowej w ramach istniejących struktur społeczno-instytucjonalnych.

2.4.3. Zarządzanie Sekretariatem

Liczba pracowników zmniejszała się od końca 2009 roku (w związku z zakończeniem kilku istotnych projektów). W chwili obecnej posiadamy 8 pracowników pełnoetatowych i 2 pracujących na część etatu. Zmniejszyła się też liczba realizowanych projektów. W 2010 roku KARAT realizował sześć dużych projektów i siedem mniejszych (w 2009 było to 7 dużych i 8 dodatkowych).

3. RAPORT FINANSOWY (w załączniku)